

Motion till riksdagen 2013/14:So539

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Sammanfattning

Vänsterpartiet presenterar här förslag till riktade förstärkningar av välfärden. Det behövs mer resurser till hälso- och sjukvården. Den förebyggande hälso- och sjukvården har prioriterats ned på senare år, och vi föreslår därför 1 miljard riktad till primärvården där det ingår en satsning på socialt utsatta områden där ohälsan är som störst. För att lösa problemen inom sjukvården med personalbrist, överbeläggningar, platsbrist, långa väntetider, inställda operationer, hotad patientsäkerhet m.m. föreslår vi en riktad resursförstärkning på 1,5 miljard kronor till hälso- och sjukvården, som i varje landsting och region kan gå dit behoven är störst. I satsningen ingår också pengar till ungdomsmottagningar, glesbygdsmedicin, mobila vårdteam samt vård av tortyr- och krigsskadade.

Samtidigt finns brist på specialistsjuksköterskor. För att fler sjuksköterskor ska vilja specialisera sig föreslår vi att de anställs under utbildningstiden.

Vi föreslår sänkta högkostnadsskydd och avgiftsfria läkemedel för barn.

Vi föreslår bl.a. en stor satsning på mer personal i äldreomsorgen samtidigt som vi förstärker satsningen på kompetensutveckling av personalen. Vi satsar också 1 miljard på hemtjänsten för att öka personaltätheten och -kontinuiteten samt öka inflytandet för de äldre.

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas.

Vi höjer riksnormen för försörjningsstöd med 300 kronor per barn och månad för att ge alla barn möjlighet till en meningsfull och aktiv fritid.

Vänsterpartiet avsätter vidare pengar för att stärka arbetet till skydd för våldsutsatta kvinnor.

Slutligen satsar vi på en förbättrad missbruksvård.

Fel! Okänt namn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar vad som anförs i motionen om ändring av avgiftsbelopp i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen.
3. Riksdagen beslutar vad som anförs i motionen om ändring av avgiftsbelopp i 5 § lagen om läkemedelsförmåner m.m.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2014 för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (V)
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	21 230 000	+1 195 000
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1 732 251	+2 868 000
1:8 Bidrag till psykiatri	849 948	+30 000
1:9 Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000	-1 000 000
2:5 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502	+10 000
3:2 Bidrag till handikapporganisationer	182 742	+20 000
4:1 Personligt ombud	104 460	+26 000
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 744 780	+2 171 000
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	519 715	+603 000
Nytt Omsorgslyft handikappomsorgen		+100 000
Summa		+6 023 000

1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Regeringen höjde högkostnadsskyddet med 22 procent fr.o.m. den 1 januari 2012 samt indexreglerade det. Många av dem med lägst inkomster har svårt att klara höjningen av avgifterna för sjukvårdsbesök och läkemedel. De tvingas välja mellan att söka försörjningsstöd eller avstå från vård och medicin till sig själva eller till sina barn. Särskilt hårt har höjningen slagit mot ensamstående med barn, där de flesta är kvinnor. Den gruppen avstod redan tidigare från läkarbesök och mediciner närmare tre gånger så ofta som befolkningen i övrigt. Lika illa är det för människor med funktionsnedsättning. De avstod också tre gånger oftare. De har oftare en låg inkomst men stora

utgifter. För många pensionärer med låga pensioner har också höjningen blivit kännbar.

Vi föreslår att beloppet då befrielse från avgift inträder i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen ändras från 0,025 gånger prisbasbeloppet avrundat till närmaste femtiotal kronor till 900 kronor vilket är det belopp som var innan 1 januari 2012. Detta bör riksdagen besluta.

Vi föreslår vidare att beloppet då befrielse från avgift inträder i 5 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. ändras från 0,05 gånger prisbasbeloppet avrundat till närmaste femtiotal kronor till 1 800 kronor vilket är det belopp som var innan 1 januari 2012. Detta bör riksdagen besluta.

Som en följd ökar vi anslag 1:5 med 700 miljoner kronor 2014. Det får också konsekvenser under utgiftsområde 25.

För att erbjuda kostnadsfri vård till alla barn föreslår vi att barn ska ha rätt till avgiftsfria läkemedel, inklusive de läkemedel som inte är förmånsberättigade, och vi ökar anslag 1:5 med 470 miljoner kronor 2014.

Barn som är intoleranta eller allergiska mot vissa livsmedel kan i dag få ett begränsat bassortiment av vissa livsmedel från apoteket. Det gäller gluten- och mjölkfria specialprodukter. Barn upp till 16 år får då en livsmedelsanvisning. Som ett led i att stärka familjer i en utsatt ekonomisk situation anser Vänsterpartiet att denna förmån ska gälla för ungdomar upp till 19 år. Detta beräknar vi kommer att kosta 25 miljoner kronor per år från 2014.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 195 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Vänsterpartiet säger nej till regeringens ambition att alla landsting ska erbjuda en utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården enligt LOV. Vi avvisar därmed regeringens förslag om stimulansbidrag för detta ändamål. Enligt regeringens budgetproposition ska detta bidrag uppgå till 100 miljoner kronor 2014.

Landstingen har idag en ansträngd ekonomi och hälso- och sjukvården har stora problem på många håll. I en del landsting är det brist på vårdplatser, i andra saknas personal eller så är det svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. För att lösa problemen föreslår vi en riktad resursförstärkning på 1,5 miljard kronor till hälso- och sjukvården, som i varje landsting och region kan gå dit behoven är störst. I satsningen ingår också pengar till ungdomsmot- tagningar, glesbygdsmedicin, mobila vårdteam samt vård av tortyr- och krigs- skadade.

En annan av Vänsterpartiets stora ekonomiska satsningar är på folkhälso- området. De ökade privatiseringarna urholkar folkhälsoarbetet, något vi ut- vecklar mer i vår motion om hälso- och sjukvården (2013/14:So400). För att stoppa denna negativa utveckling på folkhälsoområdet avsätter Vänsterpartiet 1 miljard till det förebyggande arbetet mot ohälsa inklusive en satsning på socialt utsatta områden där ohälsan är mycket stor.

Fel! Okänt namn på

En annan åtgärd är att tillsätta en folkhälsokommission som ska analysera de sociala skillnaderna i hälsa och dess samband med sociala bestämningsfaktorer. För detta avsätter vi 5 miljoner kronor.

Det råder stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor och antalet minskar stadigt. Vänsterpartiet satsar på utbildningsanställningar för sjuksköterskor fr.o.m. höstterminen 2014. Det höjer kvalitén på vården och skapar arbetstillfällen genom vikariat för de anställda som vidareutbildar sig. Anslaget ökar därigenom med 462,5 miljoner kronor. Vi satsar också på fler platser på specialistsköterskeutbildningen, vilket vi beskriver närmare i motion 2013/14:So400, En jämlik och jämställd hälso- och sjukvård, och motion 2013/14:Ub463, Utgiftsområde 16.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 2 868 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

1:8 Bidrag till psykiatri

Vi föreslår under anslag 1:8 ett stimulansbidrag för utveckling av arbete med brukarrevisioner och hänvisar i övrigt till våra motioner 2013/14:So400 och 2013/14:So616.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

1:9 Prestationsbunden vårdgaranti

Vänsterpartiet avvisar regeringens anslag om 1 000 miljoner kronor per år till prestationsbunden vårdgaranti. Vi anser i stället att pengarna ska gå till att höja kvaliteten i vården genom att satsa på antalet anställda inom vården och deras kompetens.

Vänsterpartiet föreslår en minskning av anslaget med 1 000 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

2:5 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Vaksamheten och kunskapen om hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar av liknande karaktär förefaller ha minskat, särskilt bland unga. För att minska spridningen av hiv/aids måste det vidtas åtgärder. De ekonomiska medel som anslås för hivprevention ska följa FN:s rekommendationer, riktas tydligt mot riskgrupper som exempelvis män som har sex med män, och därmed anpassas

Fel! Okänt namn på

efter den epidemiologiska utvecklingen i Sverige. Se vidare motion 2013/14:So342.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

3:2 Bidrag till handikapporganisationer

Handikapporganisationerna fyller en oerhört viktig funktion när det gäller att företräda sina medlemmars intressen. Bidragen har dock inte följt pris- och löneutvecklingen i samhället och har därför urholkats. För att kunna ta del i det demokratiska påverkansarbetet och där föra fram medlemmarnas synpunkter och intressen behöver dessa organisationer mer resurser. När nya organisationer tillkommer ska de dessutom ha del av bidraget.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

4:1 Personligt ombud

Personliga ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning är en oerhört viktig reform. Trots det lyckosamma med de personliga ombuden, för den enskilde och för samhället, finns det en reell risk att kommuner i en ekonomiskt trängd situation inte prioriterar verksamheten. För att säkerställa reformen med personliga ombud föreslår vi att den lagregleras från den 1 juli 2014 (se motion 2013/14:So616). Detta innebär en satsning på 26 miljoner kronor 2014 och därefter 52 miljoner kronor per år från 2015.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 26 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

Vänsterpartiet gör en stor satsning på 1 miljard kronor 2014, 2 miljarder kronor 2015 och 3 miljarder kronor 2016 på en ökad bemanning i äldreomsorgen med prioritet för demensvården. Vi satsar även 4 miljarder kronor under 10 år på ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen. Detta innebär en utökning av budgetposten på 150 miljoner kronor under 2014 jämfört med regeringen. I regeringens kompetenssatsning ingår det pengar till ett startaget-bidrag. Vänsterpartiet avvisar den satsningen och lägger i stället 2 miljoner kronor till pensionärsorganisationer och 2 miljoner kronor till anhängor-

Fel! Okänt namn på

ganisationer. Resten av pengarna går till andra satsningar inom Omsorgslyftet.

Vi föreslår en satsning på en hemtjänstmiljard för att äldre, som har rätt till hjälp i hemmet, ska få mer och bättre hjälp. Pengarna, som är en permanent höjning av anslagen, ska användas till tre prioriterade områden. Personaltätheten inom hemtjänsten ska öka. Kontinuiteten bland hemtjänstpersonalen ska bli bättre. Äldre ska få bestämma mer över den hjälp de vill ha av hemtjänsten.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens satsningar på ”värdigt liv i äldreomsorgen” och ”värdighetsgarantin” och minskar anslaget med 180 miljoner kronor 2014.

Vi satsar 100 miljoner kronor per år på ett matlyft.

Andra satsningar inom äldreomsorgen är 50 miljoner kronor för att utveckla arbetssätt för att fler äldre ska få omsorg på sitt eget språk. Vi avsätter även 10 miljoner kronor till införandet av regionala vägledare samt en nationell samordnare för äldre döva och dövblinda. Slutligen avvisar vi regeringens förslag om ”fritidspeng” (se anslag 4:7) och den finansiering som görs från anslaget för äldrepolitiken. Därmed återför vi 41 miljoner kronor till anslaget.

Vänsterpartiets politik när det gäller äldreomsorgen redovisas utförligare i motion 2013/14:So594.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 2 171 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

För att alla barn i alla åldrar ska kunna delta i fritidsaktiviteter på lika villkor behöver det ekonomiska biståndet en generell förstärkning. Vi föreslår därför en höjning av riksnormen för försörjningsstöd med 300 kronor i månaden per barn. Det innebär samtidigt att vi avvisar regeringens förslag om en ”fritidspeng” på högst 3 000 kronor om året till barn i årskurserna 4 till 9 i hushåll, som är mottagare av ekonomiskt bistånd sedan sex månader, mot uppvisande av kvitto eller motsvarande intyg. Anslaget ökar därför med 229 miljoner kronor 2014.

Barn ska inte behöva be särskilt om att få ha en meningsfull fritid utan det ska vara en rättighet.

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver regeringens förslag. För 2014 innebär det att vi satsar 8 miljoner kronor mer än regeringen vilket ökar till 121 miljoner kronor 2015 och 233 miljoner kronor 2016.

Vänsterpartiet anser vidare att det bör inrättas ett nationellt barnfridscentrum. Detta ska vara ett nationellt kunskaps- och forskningscentrum som kan hämta in och sprida kunskaper när det gäller ärenden om misshandel av barn och sexuella övergrepp. För detta ändamål avsätter vi 7 miljoner kronor 2014 och 13 miljoner kronor per år från 2015.

Fel! Okänt namn på

Stockholms läns landstings enhet Maria Ungdom bör göras till ett nationellt kunskapscentrum för frågor gällande missbruk och ungdomar. För detta ändamål anslår vi 10 miljoner kronor per år från 2014.

Vi satsar på en förbättrad missbruksvård med stimulansbidrag till gemensamma integrerade mottagningar för vuxna och ungdomar, personliga ombud, fortbildning i missbruksfrågor, utbildning i brukarinflytande samt att det inrättas ett nationellt kompetenscentrum för läkemedelsberoende. Totalt innebär det satsningar på 277 miljoner kronor 2014.

Kunskapen om mäns våld mot kvinnor måste förbättras, inte minst gäller det kunskap för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättningar eller pågående missbruk och äldre våldsutsatta kvinnor. För att stimulera en kompetensutveckling inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar avsätter vi 30 miljoner kronor per år från 2014.

För att göra nationellt centrum för kvinnofrid tillgängligt även för kvinnor som är döva och hörselskadade anser Vänsterpartiet att en möjlighet att kommunicera via teckenspråkstolk bör införas. För att utveckla detta arbete avsätter Vänsterpartiet 2 miljoner kronor årligen.

Kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd och har utsatts för mäns våld ska ha rätt till skyddat boende och stöd från myndigheterna utan att riskera utvisning. Vi anvisar i vårt budgetalternativ 30 miljoner kronor årligen för att kommunerna ska ha ekonomisk möjlighet att ge även papperslösa kvinnor som utsatts för våld stöd och skyddat boende.

Det behövs fler och samlade kraftåtgärder för att minska prostitutionen. Därför vill vi att det inrättas ett nationellt resurscentrum mot prostitution, som ska ha i uppgift att ta emot och stötta dem som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med stöd och information gentemot institutioner och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Det bör även samverka med berörda myndigheter och organisationer. För att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution avsätter Vänsterpartiet 7 miljoner kronor per år från 2014.

Under en lång rad år har verksamheten med brottsofferjour för personer som blivit utsatta för brott p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck levt en osäker tillvaro. Vänsterpartiet anser att det nu är dags att permanenta stödet till brottsofferjourer för hbtq-personer. Vi anslår därför 2,5 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 603 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

Fel! Okänt namn

Nytt anslag: Omsorgslyft i handikappomsorgen

Handikappomsorgen behöver en långsiktig satsning på kompetenshöjning. Personalen har ofta med sig viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Det finns ett stort behov av kontinuerlig kunskapshöjning om olika slags funktionsnedsättningar, bemötande, habiliterande och rehabiliterande arbetssätt samt inom flera andra områden.

Det behöver göras en satsning på kompetenshöjning för personalen inom området för funktionsnedsättningar och för år 2014 anslår vi 100 miljoner kronor. I motion 2013/14:So456 lämnar vi även förslag på hur delaktigheten ska bli bättre för personer med funktionsnedsättning.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor jämfört med regeringen 2014.

Stockholm den 3 oktober 2013

Jonas Sjöstedt (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Eva Olofsson (V)

Siv Holma (V)

Mia Sydow Mölleby (V)